

מתיקנות הדרך היומית

בס"ד | פנינים מתוך שיעורי הדף היומי של הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א

יומא דהילולא קדישא

ליומא דהילולא של הרבי הקדוש רבי משה מקוברין זצוק"ל בנו של הגאון רבי ישראל פאליר זצ"ל נסתלק כ"ט ניסן (תרי"ח)

פעם ביום שיש ערב שבת קודש אחר הצהריים, חזר הגאון הצדיק רבי משה מינדר זצוק"ל מגדולי חשובי חסידי סלונים מבית הטבילה. לפתע נעצרה לידו עגלה, ר' בעל העגלה הפציר בו שיעלה לעגלה, והוא יקח אותו למחוז חפצו. רבי משה סירב ואמר, הרי ביתי נמצא סמוך לכאן, ולמה לי לנסוע בעגלה למקום קרוב כל כך. אמנם הבעל עגלה הפציר בו עוד, שיעלה לעגלה ואפילו לדקות ספורות והוא יקחהו לביתו.

שאל אותו הצדיק רבי משה, למה אתה מפציר בי כל כך על זה, איזה טובה כבר יכול לצמוח לך מהנאה פערטה זו שאעלה לעגלתך. סיפר לו האיש, שבעבודתו לבעל עגלה זה רבות בשנים, הוא היה רגיל להסיע חסידים ביום שיש, להסתופף בצילו הטהור של רבינו הקדוש רבי משה מקוברין זצוק"ל, ובמוצאי שבת היה מחזירם לביתם.

פעם במוצאי שבת הוא נכנס לבית המדרש כדי לקרוא לחסידים, כי כבר רצה לחזור איתם לעירו. אך כשנכנס הוא הבחין שהחסידים אוחזים עדיין באמצע סעודה שלישית, ועומדים באימה ובריאה בשולחן הטהור של רבם הקדוש מקוברין. כמובן שהוא לא העיר להפרתו להם, ויצא מיד מבית המדרש. אמנם באותם רגעים שהיה בבית המדרש בשולחן הטהור, הוא הספיק לשמוע אימרה קצרה של הרבי מקוברין וכך אמר בקדשו: "יום שאין עושים בו חסד טובה ליהודי, אינו נחשב ליום".

המשיך הבעל עגלה וסיפר לרבי משה, הדיבורים הקדושים ששמעתי מהרבי, וחדרו היטב לעצמותי, ומני אז אני משתדל לעשות טובה בכל יום ליהודי. והנה עתה כבר ערב שבת קודש, ועדיין לא עשיתי היום טובה לשום יהודי, ולכן אני מבקש ממך שתעלה לעגלתי ואפילו לדקות ספורות, כדי שאזכה גם היום להיטיב עם יהודי, וכך יחשב היום ליום".

הצדיק רבי משה מינדר התלהב מאד ואמר לו, זה שאתה רוצה לקחת אותי בעגלתך לבית, איננה טובה כל כך בשבילי, כמו שכבר הסברתי לך שבית סמוך מאד לכאן. אולם זה שאמרת לי מאמרו של ה'קוברינר' הקדוש, ששמעת בעצמך ב'כלי ראשון' מפי הרבי הקדוש, בזה וודאי עשית לי טובה גדולה ורבותי לאין ערוך.

השאגה שנשמעה בבית המדרש כשרבינו הנצי"ב נפל על הארץ

גברא רבה חשוב יותר מהספר תורה עצמו

בשיחה מוסרית שנשא מרן הגאון רבי אלחנן ווסרמן זצוק"ל לפני תלמידי הישיבה בברנוביץ, הוא שוחח באירכות על גודל מעלתם של העמלים בתורה, שאפילו הגוף שלהם נהיה "חפצא" של תורה. וציטט להם את הגמרא בדף היומי שלנו (מכות כב:), **אמר רבא, כמה טפשי שאר אינשי דקמי מקמי ספר תורה ולא קמי מקמי גברא רבה**. כמה טפשים הם אותם בני אדם שנעמדים רק לכבוד הספר תורה, ואינם נעמדים לכבוד התלמיד חכמים, הרי האדם שלומד תורה חשוב יותר מן התורה עצמה.

המשיך מרן רבי אלחנן וסיפר עובדא נוראה שהיה בהיכל הכולל של ישיבת וואלח'ין המעטירה, ומעשה שהיה כך היה: פעם אחת כאשר רבינו הנצי"ב מוואלח'ין מרן רבי נפתלי צבי יהודה ברלין זצוק"ל נשא בידו את הספר תורה להוליכו אצל הבימה, הוא נתקע לפתע באחד הספסלים של הבית מדרש, ובטרם שיעלה בידו להיחלץ מן המיצר, הוא כבר מצא את עצמו מוטל ארצה, הוא והספר תורה שבידו.

חיש מהר רצו העומדים בסמוך להרים את הספר תורה ואת רבינו הנצי"ב מעל גבי הקרקע. פתאום נשמע הקול של רבינו הגאון רבי איצ'לה וואל'ניער זצוק"ל חותנו של הנצי"ב, ששאג להם ממקומו, בתחילה יש להרים את רבינו הנצי"ב ורק אחר כך את הספר תורה, וכמו שחז"ל מלמדים אותנו בדף היומי שלנו, שגברא רבא חשוב יותר מהספר תורה.

(מתוך הפתיחה לשיעור - במחזור הקודם מכות דף כב - ח' כסלו תשע"ח)

הזכות הגדול שיש לנו במה שהקב"ה הרבה לנו תורה ומצוות

כל הזמן שלו הקדיש אותו אברך ללימוד התורה. אך כשחלפו הימים וההוצאות בבית גדלו והלכו, הוא נאלץ לקצץ בשעות הלימוד, ולייחד חלק ניכר מזמנו עבור המסחר. הנפש של האברך בער בו, והיה מוטרד מאד, מזה שהוא לא מצליח ללמוד מספיק תורה.

באחד הימים טובים כשעלה כהרגלו לחצר הרבי הקדוש רבי מנחם מנדל מקאצק זצוק"ל, שפך האברך את לבו לפני השרף מקאצק, על מה שכבר אין סיפק בידו לעמול כל היום בתורה בגלל שהוא נצרך בעל כרחו לשלוח ידי במסחר, כדי להביא טרף לביתו.

ענה לו הרבי מקאצק, על פי לשון הגמרא בדף היומי שלנו (מכות כב:), **רצה הקב"ה לזכות את ישראל, לפיכך הרבה להם תורה ומצוות**. ולכאורה קשה, מהו הזכות והטובה בכך שניתן לנו כל כך הרבה מצוות, וכי לא היה מוטב יותר, אילו ניתן לנו רק

מעט מצוות, דכך היינו יכולים לקיים הכל בשלימות, על מה ולמה "הרבה" הקב"ה תורה ומצוות בשביל לזכות את ישראל.

הסביר הרבי, ריבוי המצוות הוא זכות גדולה לישראל, כי כך כל יהודי באשר הוא שם, יכול לשלוח ידי לקיים לכל הפחות חלק מהמצוות, כל אומן לפי אומנותו מקיים בהידור המצוות המיוחדות לו לפי אומנותו. המשיך הרבי ואמר לו, גם לסוחר כמון יש מצוות מיוחדות שאתה יכול לקיים בכל ההידורים, כגון, לנהל כל העסקים ביושר, לא להזנות את השני, ונמצא שגם בשעת העבודה תוכל לקיים רצון ה'. שמע החסיד את דברי הרבי ונחה דעתו.

לעניות דעתי אפשר להוסיף על הסיפור, שמשמטמא לאחר שהתחיל החסיד להרגיש בשעת עבודתו שהוא עסוק עתה במצוות ה', וניהל כל עסקיו ביראת שמים טהורה, ממילא כבר מצא לעצמו יותר זמן ללימוד התורה. וזהו **הרבה להם תורה ומצוות**, על ידי שיש ריבוי מצוות, וכל אומן לפי אומנותו עסוק במצוות אפילו בשעות אומנותו, ממילא הרבה להם גם תורה, כי ממילא כבר ימצא האומן זמן מרווח גם ללימוד התורה, למרות הטרדות המרובות שיש לו במסחרו.

(מתוך הפתיחה לשיעור - במחזור הקודם מכות דף כג - ט' כסלו תשע"ח)

הדרך עלך אלו הן הלוקין וסליקא לן מסכת מכות

השבוע אנחנו זוכים לסיים בסייעתא דשמיא מסכת מכות. בשעת סיום מסכת מכות אומרים כך: **הדרך עלך אלו הן הלוקין, וסליקא לן מסכת מכות**. גדול מרבן שמו, מרן החתם סופר הקדוש זצוק"ל הסביר, דהנה מטבע הדברים כשנותנים לאדם איזה טובה, הוא יודע מיד שזה טוב, ואפילו כשבא עליו לא עליכם מאורע לא טוב, כבר אמרו חז"ל במסכת חולין (ז:), אין אדם נוקף אצבעו מלמטה אלא אם כן מכריזין עליו מלמעלה. והיינו שהכל על פי גזירת המלך, ומפי עליון לא תצא הרעות, כי אם טובות.

ועל כרחך שמה שאנחנו חושבים בתחילה שהם רעות, הוא רק מפני שאנחנו כסילים ולא מבינים, אך באמת אפילו מכה שאדם מקבל, הוא בעצמו טובה גדולה עבור האדם. ואכן לאחר זמן כשמביטים לאחור, כבר מבינים למפרע איך שהכל היה לטובה.

זה הפירוש, **הדרך עלך אלו הן הלוקין**, כשמסתכלים לאחור על כל ההלקאות שקיבלו, ו**סליקא לן מסכת מכות**, אז רואים למפרע שזה כלל לא היה מכות כי אם טובות, ורק בשעת מעשה זה היה נראה לנו כרעה. אמנם אנחנו מתפללים, הראנו ה' חסדך, רבנו של עולם, אנחנו יודעים ומאמינים שהכל חסדים, אך אנחנו מבקשים הראנו ה' חסדך, שנראה בעיני בשר ובחוש את חסד ה' הגולה והנראה.

(מתוך הפתיחה לשיעור - במחזור הקודם מכות דף כד - י' כסלו תשע"ח)

זכות
גדולה
לישראל

בצילם של גדולי ישראל שליט"א

כ"ק מרן אדמו"ר מבעלזא שליט"א

בספר הקדוש שם משמואל ממרן הרבי מסוכטשוב צוק"ל מובא, שחכמים גנזו את האור של יום טוב במסכתא. שווה לבוא מקצה העולם לראות איך מנהיג ישראל, המנורה הטהורה, הוד כ"ק מרן הרבי מבעלזא שליט"א, יוגע בתורה הקדושה במסכת פסחים בין מנחה למערב, בהיכל בית המדרש הגדול בחול המועד. אודה ה' מאד בפי', על הזכות הגדולה להתעלות כמה שעות בבעלזא, בצילו של מרן שליט"א בחול המועד. זכיתי לבוא למנחה, ולגשת להתברך ממרן שליט"א אחרי מנחה, להעניק למרן שליט"א גליון "מתיקות הדף היומי" על חג הפסח, ולקבל כח גשמי ורוחני, להמשיך להפיץ את התורה הקדושה עוד רבות בשנים בסייעתא דשמיא.

מרן שליט"א אחרי מנחה קורא בעיון דקות ממושכות, סיפור נורא בגליון, מגאב"ד חוג חתם סופר, מרן הגאון רבי יצחק שלמה אונגאר צוק"ל, בשואה האיומה והנוראה בפסח. קשה לתאר במילים כמה הרב אונגאר היה קשור בלב ונפש לחצר הקודש בעלזא.

כשמרן שליט"א מתחיל ללמוד במסכת פסחים, פרק אין צולין, באקומט קען אַ נײַע אָפּפּלײַג – מקבלים הבנה אחרת איך לומדים את התורה הקדושה בלי היסח הדעת, איך לומדים את התורה הקדושה בתשוקה, איך לומדים את התורה הקדושה בלי להוציא עין מהגמרא.

מרן מסיים את הלימוד במסכת פסחים אחרי שעה ממושכת, וממשיך לקרוא בעיון בגליון מתיקות הדף היומי, על פסח בצל הסבא, מרן הרבי הקדוש בעל האמרי חיים מויזניץ צוק"ל, שידוע לכל כמה הסבא האמרי חיים כיבד וקירב את מרן שליט"א יבדלחט"א, היה זה בבחינת נפשו קשורה בנפשו.

החזן מחכה להתחיל מעריב, ומרן שליט"א לא עוזב את גליון מתיקות הדף היומי, וקורא עוד על הסבא צוק"ל, כמה אושר ושמחה היה לי החג בבעלזא. זכיתי לשמוע ספירת העומר במתיקות ועריבות ממרן שליט"א, ולראות יהודים מכל הארץ עוברים אחרי מעריב להתברך.

וכאן המקום שוב, לעורר ולבקש מהציבור הקדוש ששומע את השיעור וקורא את הגליון, לקיים בנו חכמי ישראל, להמשיך להתפלל לחיזוק הכוחות של מרן שליט"א שמאיר את העולם, שיהיה בריא בסייעתא דשמיא ברמ"ח איברים וש"ה גידים.

בין השיחים סיפר לי הרבי מלייפניק שליט"א במתק לשונו, על דמותו הטהורה של מרן שליט"א. כידוע הרבי מלייפניק נהיה לא עליכם יתום בגיל צעיר, והוא זכה להיות אורח אצל מרן שליט"א בבחרותו לביל הסדר. הרבי מלייפניק כידוע נכד לבית צאנז, וחשקה נפשו צו האבן אַ צאנזער הגדה – שיהיה לו הגדה של פסח של צאנז.

לפתע מרן שליט"א נכנס להיכל עם חמש הגדות, ושואל אותן במתיקות, האסט אַ צאנזער הגדה – האם יש לך הגדה של צאנז, הוא עונה, לא, ומרן שליט"א מגיש לו בהארט פנים הגדה של צאנז. קשה לבטא במילים את ההתרגשות שהיה לרבי מלייפניק. מאידך מהסיפור הזה אנחנו רואים, כמה מרן שליט"א מסור לכלל וליתומים בפרט.

נסיים עם תורה שמרן שליט"א אמר לפני כמה שנים, בשנת תשס"ט בשבת שירה, שיהיה לנו המשך של היום טוב שביעי של פסח. צדיקים אמרו ש'אחרי פסח', נאך יום טוב – אחרי יום טוב, אַז נאך יום טוב – הוא עדיין יום טוב, [תיבת "נאך" באידיש, פירושו גם 'אחרי', וגם 'עדיין'].

הפסוק בפרשת בשלח (שמות יד, י), **ופרעה הקריב וישאו בני ישראל את עיניהם והנה מצרים נוסע אחריהם וייראו מאד ויצעקו בני ישראל אל ה'.** אומר מרן שליט"א בתורה בדרך רמז, **פרעה** רומז ליצר הרע, שהוא מסית ומדיח אידישע קינדער – יהודים, לעשות לא עליכם עבירות.

היצר הרע רוצה שבני ישראל ישמעו בקולו, מה הוא עושה, היצר הרע מתחכם, הוא משתמש בערמה ומראה להם על עבירות שהם מצוות, ואחרי זה הוא רק מתחסד להסית אותן לעשות מצוה פלונית ופלונית, בעוד שבאמת המעשים הללו הם כלל לא מצוות, הם עבירות.

אור שבעת הימים מרן הבעל שם טוב צוק"ל מסביר את הגמרא בשבת (עה), שוחט משום מה חייב, משום צובע, שהטעם שישחוט את היצר הרע לעתיד לבוא הוא, מפני שהיה צובע את העבירות למצוות, ואת המצוות לעבירות.

וזהו ההסבר בפסוק, **ופרעה הקריב**, הוא הגיע לבני ישראל כמו תם, אני רוצה לקרב אותך לבורא עולם, בגלל זה אני מסית אותך לעשות מצוות. אבל כאשר **וישאו בני ישראל את עיניהם**, להתבונן בסוג המצוות הללו, הם רואים שמעשים הללו הם כלל לא מצוות, רק מצוות, אבל כאשר **וישאו בני ישראל את עיניהם**, חילות מצרים והסטרא אחרא צבעו להם את העבירות למצוות, וממילא מגיעים למצב של **וייראו מאד**, וואס וועט זײַן ווייטער – מה יהיה הלאה, הרי היצר הרע הוא רמאי ונוכל, שמהפך מתוק למרור ורע לטוב.

ונותן לנו הפסוק עצה טובה כנגד היצר הרע, **ויצעקו בני ישראל אל ה'**, תפילה מקירות הלב שהקב"ה יסייע בעדם לחלץ נפשם מיד שונא, להינצל מהצביעות והרמאות של היצר הרע, וידיך אותנו דרך ישרה, לדעת את האמת מהו מצוה ומהו עבירה. (מתוך הפתיחה לשיעור – מכות דף יג, כ"ג ניסן תשפ"ה)

מאוצרות הפרשה

ויקריבו בני אהרן וגו' וישחט את העולה וימציאו בני אהרן וגו' ואת העולה המציאו אליו לנתחיה וגו' (ט, ט-יג). יש להבין על השתנות הלשון הכתוב, מדוע בחטאת נאמר לשון **הקריבה**, והוא לשון הרגל בתורה, ובעולה שינה הכתוב ונאמר לשון **המציאה** שזה אינו נמצא בתורתנו הקדושה, זולת כאן.

אמנם יש לרמז, כי הנה ידוע מאמר חז"ל, כי החטאת מכפרת על שגגת מעשה החטא, והעולה מכפרת על הרהור הלב. ואולם הכפרה העיקרית לא היתה בהקרבת הקרבן, כי אם להיות תוהא על מעשה העבירה, ולגמור בלבבו לבל ישוב לכסלה, ויכנע מאד לפני בוראו על אשר העווה, ואז הקרבן גומרת הכפרה.

ומצינו בחיבורי קודש, כי כהני ה', בבא אדם לפניו לכפר על נפשו, ראוי ראשונה להכניע לב החוטא עדי ישוב בכל לב טרם יקריבו הקרבן, ורמזו ללוי המדברים בשייר לעורר בקול נעים, עדי נשבר לב החוטא בקרבן, אז נרצה לו לכפר עליו.

ואמנם מעשה החטא, היה נקל להחוטא להזכיר עצמו, כי המעשה הפרטית נקל לעלות על זכרוננו. אכן אדם אשר היה צורך כפרתו על הרהוריו אשר לא טובים, וכמעט רגע יעברו לאדם הרבה מחשבות על רעיוניו, מבלי משים על לב כי המה נגד רצון הבורא יתברך, והגם כי יעורר לבבו לאחת מהנה, עם כל זאת יעברו רובם מזכרוננו מלידע לשוב עליהם.

אמנם כהני ה' ומשרתיו אשר רוח ה' נוססה בם, והיו זריזין בעבודת בוראם, ראו להזכירו עם הקרבת הקרבן שיזכיר עצמו לאחדים כל מזימותיו, וישלחו בנפשו התעוררות על כל מחשבותיו, ובכל חלק מחלקי העבודה נזכר המביא קרבן יותר ויותר. זהו ואמר **וישחט את העולה וימציאו בני אהרן אליו את הדם** לשון **מציאה**, ומילת **את** הוא כמו 'עם', ורמז בזה ש'עם' הקרבת הדם פעלו שימצא את אשר נאבד ממנו.

ואת העולה, פירוש, המחשבות שהיה מן הצורך להעלות, **המציאו אליו** כמו לשון מציאה, שמצא אותם על

ידם, **לנתחיה**, פירוש על ידי כל נתח מהקרבן,

נזכר יותר ויותר. ולכן בחטאת נאמר

ויקריבו אליו מפני שהיה קרוב להזכיר

אותן מעשה החטא שישבו עליו אל

ה', אבל העולה היא על הרהור כנ"ל,

לכן שינה הכתוב את לשונו.

(מאור ושמש שמיני)

וירד מעשות החטאת (ט, כב). דהנה דרך היצר לקרר את האדם בגשתו אל העבודה זו תפלה, לומר לו, הלא אתה מלא עון ואיך ימלא לבבך לגשת אל הקודש. אולם האמת אינו כן, כי הקדוש ברוך הוא שומע תפלת כל פה ומרחם על הבריות לקבל ברחמים תפלתו. זהו **וירד מעשות החטאת**, בשעה שאהרן היה מברך את ישראל, לא היה זוכר החטאת שלהם, מאחר שידע שהקב"ה מרחם על עמו, ומקבל תפלתם ברחמים. (תפארת שלמה שמיני)

נקודה
למחשבה:

הדברי תורה לע"נ הרב החסיד רבי עקיבא יוסף בן הגאון רבי מרדכי דוד צ"ל • לרפואת מרת לאה בת מלכה • לזכות מרדכי דוד בן לאה לזיווג הגון וטוב במהרה

לשמיעת שיעורי הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי בקול הלשון חייג: 073-295-1340 | לקבלת העלון בדוא"ל: a0548470661@gmail.com

להרצאות | לשיעורים | להנצחות | לתגובות | לתרומות, ולכל ענין אחר בנוגע לגליון: 054-847-0661